УДК 37.016:811

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПЛЕНЕРІВ

Костюк Мирослава Павлівна
м.Ужгород

Стаття присвячена розгляду та аналізу пленерно-етнографічної практики, дослідженню питання ефективного навчання іншомовного спілкування студентів мистецьких навчальних закладів. Досліджується взаємозв'язок мови у процесі проведення пленерної практики. Стаття акцентує увагу на принципі групових дискусій і відкриває ще одну сторінку у професійному навчанні мовленню молодих спеціалістів-митців.

Ключові слова: пленерно-етнографічна практика, мистецькі навчальні заклади, іншомовна компетентність, міжнародні студентські групи, іншомовне спілкування, емоційний стан, підхід групової дискусії.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Досконале володіння мовою стає важливим компонентом підготовки фахівців у сфері мистецтва, оскільки творче використання засобів мовлення повною мірою виявляє професійні обдарування митця, сприяє його самотворенню та самовираженню. Практика навчання доводить, що для розвитку усного мовлення необхідно створювати для студентів реальне мовленнєве середовище. Мова йде про спілкування віртуальне та живе з іноземними студентами, навчальні практики за кордоном із зарубіжними представниками, організацію перегляду відеоматеріалів та зустрічі з учасниками міжнародних груп як за кордоном, так і у мальовничих українсько-закарпатських рекреаційних місцях.

Актуальність теми. Прогресивні освітяни, мистецькі об'єднання та спілки наголошують на актуальності проблеми покращення міжнародного спілкування у контексті забезпечення благополуччя та розквіту суспільства. Значне коло представників культури і мистецтва тримають руку на пульсі країни і запевняють державотворців, що тільки за умови процвітання країни, можна очікувати розквіту культурно-духовних цінностей. При узгодженні міжнародних угод у галузі культури і мистецтв, група експертів Ради Європи зустрічалася і консультувалася ще в січні 2007 року з такими фахівцями мистецької сфери: Богуцький Юрій (міністр культури і туризму України), Кохан Тимофій (заступник міністра культури і туризму України), Павлиш Світлана (головний спеціаліст департаменту міжнародних зв'язків Міністерства культури і туризму України), Солов'янко Анатолій (режисер Національного театру опери і балету), Проскурня Сергій (член Національної ради з питань культури і духовності при Президенті України), Ільїних Саулє (Центр "Демократія через культуру"). Проблема розвитку галузі Мистецтво сьогодні активно вирішується через співпрацю. Співпраця охоплює обмін інформацією і досвідом між відповідними органами і громадськими організаціями в галузі методики та форм охорони культурної спадщини, музейної діяльності, видавничої діяльності, обмін досвідом художніх шкіл, проведення конференцій і симпозіумів [2].

Дотримання мовленнєвої культури майбутнього митця(у нашому випадку художника) потребує як етикетних норм (доцільність вживання мовленнєвих засобів у різних соціальних умовах), так і прагматичних норм (правила і тактика спілкування, зокрема, вміння розпочати та закінчити розмову, вміння перефразувати вислів, заповнити паузу тощо). Питання етики спілкування та ведення переговорів у рамках психології розглядались у працях В.Лівенцової, Р.Н.Ботавіної, В.С.Кукушина, Fisher та ін. Міжнаціональним особливостям ведення ділових переговорів, а саме соціокультурному аспекту, присвячені роботи Edward T. Hall, Raymond Cohen [9]. Проведений нами огляд сучасних підручників з англійської мови показав, що ж до вітчизняних підручників і навчальних посібників, то в них навчанню мистецтву приділяється вкрай мало уваги. При цьому акценти ставляться переважно на лексичні аспекти питання. Цінними, на нашу думку, є роботи О.Б.Тарнопольського, де звернено увагу на особливості ведення власної справи в різних країнах, корпоративну культуру та норми комунікативної поведінки в англомовних країнах [8]. Тема поєднання атмосфери пленерної діяльності з формуванням навичок іншомовного мовлення є актуальною, викликаною часом, проте ще не знаходила чіткого наукового відображення, тому зараз потребує додаткових досліджень.

Мета статті. Нами поставлено за мету з'ясувати, як навчати в межах тематики пленерно-етнографічної практики студентів, щоб розширити їх знання і навчити комунікативним особливостям спілкування. Завданням роботи є прокоментувати особливості проведення традиційних навчальних пленерно-етнографічних практик та виїзди на природу, що проводяться у Закарпатському Художньому Інституті, обставини яких використовуються як рольові ситуації у формуванні навичок іншомовного говоріння. Ми з'ясовуємо, що використання відеозаписів проведення підсумкових переглядів та виставкової пленерної діяльності під час навчання англійської мови у вузі є вишуканим додатковим матеріалом, максимально наближеним до мовної реальності. Саме перегляд автентичних пленерно-виставкових відеоматеріалів допомагає створенню мовних зразків, слугує еталоном мовної діяльності у груповій дискусії, отже, сприяє розвитку навичок говоріння.

Основна частина. Одним з традиційних зібрань Інституту є планові семестрові та завершальні перегляди, які є підсумком діяльності за період навчання у вузі. Експозиції кращих робіт (малюнків, скульптурної пластики, різьби по дереву, керамічних виробів) можна побачити під час організації огляду студентських робіт. На перегляди запрошуються фахівці, які аналізують творчість студентів, їх навички та уміння, дають цінні поради. На їх думку, високий та належний мистецький рівень, їх естетична культура, різноманітність тематики, колорит справляють приємне враження і викликають

естетичну насолоду. Роботи виділяються гуманізмом, грамотним композиційним вирішенням, сміливістю виконання, яскравістю кольорів. Юні художники надзвичайно емоційні, вони передають все, що вабить око, зворушує серце.Завдяки роботам актовий зал перетворюється на Малу Трет'яківку, де кожна робота неймовірно щира та духовна.

Іншою не менш важливою традицією Закарпатського вузу є проведення вітчизняних та закордонних пленерів. Пленер (фр. en plein air - відкрите повітря) — у живописі термін, який позначає передачу в картині всього багатства змін кольору, зумовлених дією сонячного світла і атмосфери. Пленерний живопис склався у результаті роботи художників на вільному повітрі, а не в майстерні. Саме імпресіоністи культивували суто колористичні і пленерні шукання, завдаючи цим шкоди ідейному змісту мистецтва [1]. Проте реалісти вміло доповнюють вільний природньо-гармонійний штрих з потребами сучасності, надаючи ідеї новизни та попиту. Пленерне оточення слугує чудовою майстернею як для набуття, так і для розвитку мистецьких та мовленнєвих навичок. Пленерно-етнографічна практика для студентів І курсу ЗХІ проводиться на території Закарпатського музею народної архітектури та побуту. Студенти мають нагоду ознайомитися з експозицією музею, яка складена з пам'яток народної архітектури – садиб, житлових будов, церкви, дзвіниці, школи, кузні, млина, корчми періоду від ХУІІ –до початку ХХ століття.

Пленерно-етнографічна практика – один із необхідних видів роботи в процесі підготовки художника, важливий розділ засвоєння програми курсу живопису та рисунку. Зазначена практика передбачає оволодіння студентом практичними навиками роботи на пленері та виконання замальовок творів народного мистецтва в умовах польового дослідження матеріалу. Роботи виконуються як живописними, так і графічними засобами. Живописна практика вчить художника передавати кольорові особливості впливу світла на архітектурні мотиви. Умови роботи на пленері відмінні від умов роботи в приміщенні. Велика кількість світла, різнобарв'я рефлексів, віддаленість об'єкту від художника – все це нові для починаючого живописця умови. Пленерно-етнографічна практика є важливим засобом практичного засвоєння теоретичного матеріалу з дисциплін: основ композиції, кольорознавства, перспективи, культурології та удосконалення практичних навичок з рисунку і живопису.

Серед основних пріоритетів України, крім європейської інтеграції, розвитку двостороннього співробітництва та участі України у діяльності міжнародних організацій, − співробітництво із закордонними українцями в рамках Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року є також важливим[3]. Наразі вже випускники нашого вузу доомагають в ефективній взаємодії українців із закордонною громадою Словаччини, що значно сприяє розвитку українсько-словацького співробітництва та допомагає вирішувати актуальні питання закордонних українців Словаччини. Разом з тим, це сприяння покращенню культурологічної підготовки фахівців в галузі мистецтва в області, зумовлює удосконалювати мовленнєву підготовку фахівців для досягнення успіхів під час реалізації намічених завдань. Знання і дотриманням міжнародних норм співробітництва у сфері культури та мистецтва, вміння вести відповідну документацію англійською мовою, готовність до професійного спілкування з зарубіжними колегами являються нагальною потребою сучасного студента. Адже е у свій час, ще Адальберт Ерделі мріяв про можливість більшості фахівців відчути переваги класичної освіти. Саме через таку особливість професійного розвитку, враховуючи лекційні курси та пленерну практику, яка проводиться на території Закарпатського музею народної архітектури та побуту, проводяться виїзди на пленер і за кордон. Значних здобутків у творчій та виставковій роботі під час проведення пленерів досяг керівник практики, викладач Інституту, сьогодні вже доцент Кузьма Борис Іванович. Хронологія його пленерів надзвичайно насичена. Наступний перелік включає − рік, місце проведення, країну, демонстрація виставкової діяльності: 2005 − Брусно-Купеле-2005 (Словаччина), м.Дюла (Угорщина), м.Сант-Мішель (Франція); 2006-Брусно-Купеле, будинок культури (Словаччина), Бласовиця, галерея Ужгород, Україна; м.Пуля. міська галерея Хорватія. п . Клопачка м.Сланія Доліна (Словаччина); 2007 − Осійська осінь-2007, галерея «Ужгород», м.Ужгород, Україна, Каталог «Гортобадь-2007» (Угорщина), каталог Брусно-2007, будинок культури (Словаччина); Гайдусобосло 2007, готель «Цвік»Угорщина, Поляни, м.Кросно, Польша «Пізнай свого сусіда», галерея А.Смолака; 2008-2009 м.Сніна(Словаччина), м.Сланія.

Щорічною традицією є проведення пленерних виїздів під час святкування Дня Художника другої неділі жовтня. В 2009 році створений Табір художників для відпочинку, медитації та творчого спілкування (Ширава. Золотий пляж, база відпочинку «Земплін» СР). Ініціював створення якого випускник вузу Юрай Ткачік. Спонсором започаткованого табору, а в подальшому і виїздних пленерів виступив Лісовий завод в м.Собранці (СР). Проходження практики відбувалось групами(від 5 до 18 чол.). Місцем проведення була база відпочинку "Земплін" (Озеро Морське око – одне з чудес природи(розташоване 35км від Ужгороду), Демонстрація робіт пройшла у виставковій залі м.Собранці. Згідно частини 9 Договору про співпрацю між Закарпатським художнім Інститутом та навчальними закладами Пряшівського округу, про спосіб фінансування спільних акцій, сторони домовляються при кожній акції окремо. Однією з спонсорських традицій є передача найкращих картин до фонду тієї галереї чи музею, виставкової зали, на базі якої проводились виставкові роботи. Найкращі роботи продовжують експонування на обласних, республіканських і міжнародних виставках. Крім того, налагоджується співпраця з провідними мистецькими вузами Словацької Республіки (Академія мистецтв в Банській Бистриці), Королівською Академією Угорщини, де навчався Адальберт Ерделі, Румунії та Польші.

В процесі формування мовленнєвих навичок необхідно враховувати психолого-педагогічні та організаційно-технологічні засади процесу проведення пленерів.Перед проходженням практики, студенти 1 курсу були ознайомлені з такою ситуацією «A talk about painting\Розмови про живопис»: Imagine that the school year is over, you have no hometask to do and your instructor says: Now that the holidays have started and you will have plenty of time for painting. Tell the group what you will paint firstly. Діалог набув такого змісту\Приклад 1\:

Student 1: As for me I'm fond of easel painting that's why I'm sure I shall paint one of Mykyta's painting.

Student 2: And what concerns me, I'm keen on science fiction that's why I'm going to paint some picture about UFO.

Student 3: As for me I'm interested in adventure. I'm much interested in poems especially written by Burn and Longfellow, which I usually learn by heart. That's why I prefer to paint still-life or seascapes.

Student 4: As far as I'm fond of novels I like to read Hemingway's and Potusniak's novels. I know for sure that these writers are very popular not only with teenagers but with grown-ups, too.

«»»»»

Student 1.As far as I know you are interested in seascape. Am I right?

Student 2.Yes, certainly, you are right. But I want to add that they are very popular with the grown- ups too.

Student 3. Exactly, you are right. But I know for sure they are very popular with the youth, too.

Student 4. Why do you think so ?

Student 5.I think so because landscape are shown at most exhibitions. Moreover they teach us to love nature, to keep our environment clean and they educate our intellectual mental outlook.

Часто студенти залучаються до проведення інтегрованих занять, реальної участі в міжнародних виставках та змаганнях, пленерно-етнографічних практиках та стажуванні, проектах та переговорах з представниками міжнародних мистецьких колективів. Через те, соціокультурні аспекти професійної діяльності майбутніх художників пов'язані із знанням і дотриманням міжнародних норм співробітництва у сфері культури та мистецтва, вмінням вести відповідну документацію англійською мовою, з готовністю до професійного спілкування з зарубіжними колегами. Саме тому, на початку 2 курсу є доцільно вивчити побачену, відчуту та усвідомлену лексику, з якою студентство стикалось під час проходження навчальної практики. На увагу заслуговує повторення мовних взірців, сталих виразів вивчених під час першого року навчання-виразів згоди\незгоди, радості\суму, ствердження\припущення, переконання\ігнорування. Приклади термінології подані у лексичних коментарях (див. табл.1).

-Вивчення та аналіз ландшафтного і предметного середовища,	-Study and analysis of the landscape and the objective environment,
-опис історичних, географічних та етнографічних відомостей визначеної місцевості,	-description of the historical, geographical and ethnographical information of defined areas ,
-техніка – олівець, гелієва ручка, туш, акварель, гуаш,	- techniques- pencil, helium pen, ink, watercolor, gouache,
-передача характеру форми всіма можливими графічними засобами,	- handing- nature in all possible forms of graphical tools,
-виконання графічних етюдів місцевої архітектури,	- performing of graphical sketches of local architecture ,
-виконання живописних етюдів місцевої архітектури,	- performing of picturesque sketches of local architecture,
-виконання графічних етюдів рослинного світу,	- performing of graphical sketches of flora,
-виконання етюдів рослинного світу у кольорі,	- performing of flora sketches in color,
-зображення пейзажу з натури,	-landscapes from nature,
-передача простору, перспективи, тональних відношень всіма можливими живописними засобами, техніками,	The transferring of space, perspective, tonal relationships in all possible pictorial means, techniques ,
-основи лінійної і повітряної перспективи; закономірності світлотіні і метод роботи колірними і світлотіньовими живописними та графічними засобами; правила передачі на образотворчій площині об'єму, матеріалу і простору, відчуття пропорцій,	-foundations of linear and aerial perspective; patterns of light and color and the method of chiaroscuro paintings and graphic means; rules of the transferring of fine arts plane size, material and space, a sense of proportion,

Тому після ознайомлення та вивчення професійної термінології, зовсім інший контекст набуває діалог студента другокурсника\ Приклад 2\.

Student 1: As for me I'm fond of easel painting that's why I'm sure I shall paint one of genre painting.

Student 2: And what concerns me, I'm keen on science fiction that's why I'm going to paint some picture about nature.

Student 3: As for me I'm interested in transfering nature in all possible forms of graphical tools, That's why I prefer to paint still-life.

Student 4: As far as I'm fond of images of landscapes from nature .

Безперечно все, що відбувається в групі під час групової дискусії, йде від реальності повсякденного життя, від життєвої взаємодії людей між собою. Без сумніву, групова форма спілкування не може повністю вирішити проблему підвищення мовної практики, але може в деякій мірі сприяти цьому. Навчити студентів вільно висловлювати свої судження, твердження, враження в межах групового мовного спілкування можна тільки тоді, коли вони обізнані з продуктивними засобами ведення полілогічного спілкування.

Висловлювання студентів набувають природнього характеру тільки тоді, коли в процесі спілкування вони мають право уточнювати відповідь товариша (I share your opinion but I'd like to add),стимулювати його до продовження розмови (Would you, please, go on), заперечувати його (I disagree with you, because I think), запевняти в неправильності мотивації (I'm sure you are mistaken), узагальнити групові висловлювання співбесідників (I"d like to conclude, I'd like to point out).Безумовно, вирішальною є також і роль суб'єкта(студента) як такого, що здатний на власні судження, при цьому стверджуючи комунікативні навики, розвиваючи широту думки та логічність її завершення. Підсумовуючи сказане, зазначимо, що для викладача важливо навчити спілкуватись не через необхідність, а через потребу в реальному спілкуванні.

Висновки. Проведене нами дослідження дає підстави стверджувати, що впровадження реальних рольових ситуацій з фахових дисциплін у навчання професійно спрямованої англійської мови, створює умови для розширення іншомовної соціокультурної обізнаності студентів та сприяє кращому і швидшому формуванню умінь розмовляти як на теми повсякденного, так і професійного спілкування. Пленерно-етнографічна практика є важливим засобом практичного засвоєння теоретичного матеріалу з дисциплін: основ композиції, кольорознавства, перспективи, культурології. Пленерна ситуація як рольова, дозволяє удосконалювати практичні навички з рисунку, живопису та мови. Також важливо відзначити, що створення умов для активної індивідуальної діяльності студентів поряд з груповими видами роботи, дозволяє досягати більш ефективних результатів навчання, що розкривають потенційні можливості кожного студента. З огляду на специфіку предмету "іноземна мова" підхід групової дискусії забезпечує необхідні умови для активізації мовної діяльності кожного студента групи, надаючи кожному з них можливість засвоїти новий мовний матеріал, одержати достатню країнознавчу інформацію, ознайомитися з великою кількістю оригінальних текстів,

відеоматеріалів, одержати достатню мовну практику для формування необхідних навичок і умінь.

Перспективи подальших досліджень. Отже, створення якісно іншої системи навчання в вищому навчальному закладі освіти є неможливим без урахування та використання нових технологій навчання, які забезпечують необхідні умови для активізації говоріння кожного студента, надаючи можливість засвоїти новий матеріал, одержати достатню інформацію для формування необхідних навичок й умінь ведення диспутів, переговорів, проведення презентацій.

Література та джерела

1. Пленер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www. http://uk.wikipedia.org/wiki>. – Загол. з екрану. – Мова укр.
2. Українсько-словацькі відносини протягом останнього часу набули ознаки стратегічних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakarpattya.net.ua/News/111860>. – Загол. з екрану. – Мова укр.
3. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року, Постанова Кабінету Міністрів України,18 липня 2012 р. № 682.
4. Міжнародна охорона, захист і повернення культурних цінностей: Збірник документів. − К., 1993. − С.3
5. Гапонова С.В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежем / С.В.Гапонова // Іноземні мови. – 1998. − №1. – С.24-31
6. Стенина Н.С. Философские основы интегрированного художественного образования // Искусство и образование. − 2007. − № 2. − (0,5 п.л.).
7. Стенина Н.С. Формирование коммуникативной компетенции иностранных учащихся на основе межпредметных связей // Образование через науку. Тезисы докладов Международной конференции. Москва, 2005 г.- М.:МГТУ им. Н.Э.Баумана, 2005. − (0,25 п.л.)
8. Тарнопольский О.Б. Методика обучения английскому языку для делового общения / О.Б.Тарнопольский, С.П.Кожушко. – К.: Ленвит, 2004. – 192 с.
9. Cohen R. International Communication: An Intercultural Approach / R.Cohen // Cooperation and Conflict. –1987. – Vol. 22. – P.63-80

Статья посвящена рассмотрению и анализу пленэрной-этнографической практики, исследованию вопроса эффективного обучения иноязычного общения студентов художественных учебных заведений. Исследуется взаимосвязь языка в процессе проведения пленэрной практики. Статья акцентирует внимание на принципе групповых дискуссий и открывает еще одну страницу в профессиональном обучении речи молодых специалистов-художников.

Ключевые слова: пленэрна-этнографическая практика, художественные учебные заведения, иноязычная компетентность, международные студенческие группы, иноязычное общение, эмоциональное состояние, подход групповой дискуссии.

The article is devoted to the review and analysis of plain-air and ethnographic practice. The article deals with research questions how effectively teach the students of art schools foreign language communication. The article deals with the formation of speaking skills at plain air practice. The article focuses on the relationship of language in the process of group discussions and opens another page in vocational training speech of young artists.

Key words: plain air and ethnographic practice, art schools, foreign language competence, international student groups, foreign language communication, emotional state, the approach of group discussion.